

QUÈ CAL SABER?

ABREVIATURES LLATINES (II)¹

Quan llegim articles científics en **anglès** sovint hi trobem **abreviatures d'expressions llatines**. L'**anglès** ha conservat un conjunt d'**abreviatures** de sintagmes llatins que apareixen freqüentment en els textos cultes d'aquesta llengua. Aquestes **abreviatures llatines** no s'han de llegir lletra per lletra, sinó que s'han de llegir com si estiguessin desenvolupades.

Hi ha unes quantes **abreviatures llatines** que es fan servir en tota classe de textos formals en català i en la majoria de llengües amb cultura escrita. Aquestes **abreviatures** s'han d'escriure sempre en cursiva, per a indicar que es tracta d'un terme estranger.² Algunes d'aquestes són:

- Les **abreviatures** «c.» i «ca.» corresponen a la preposició *circa*, que significa 'al voltant de', i es fa servir per a introduir una data que no es coneix amb exactitud.
- L'**abreviatura** «loc. cit.» correspon a locució adverbial *loco citato* ('en el lloc citat') i es fa servir per a no repetir la referència immediatament anterior a un capítol o una part d'un llibre.
- Semblantment, hi ha les **abreviatures** «op. cit.», que correspon a les expressions *opus citatum* ('en l'obra citada') i *opere citato* ('obra citada'), i que serveixen per a referir-nos a una obra sencera que hem esmentat abans.
- L'**abreviatura** «sp.» correspon al nom *species* ('espècie'), el plural de la qual és «spp.» (la segona *p* no és una repetició de la primera per a indicar plural, sinó que és l'**abreviatura** de *species pluribus*, 'espècies varies', en què la segona *p* és la inicial del segon mot). Cal tenir present que, quan aquestes abreviatures s'usen en els noms científics, s'han d'escriure en rodona: «*Morchella* sp.» i «*Meloidogyne* spp.».
- Les **abreviatures** «vid.» i «v.» corresponen a *videte* i *vide* ('vegeu'), respectivament, i les podem utilitzar per a indicar una part d'una obra que cal consultar per a entendre o ampliar el significat del text, com el català **vegeu** (que podem abreujar, si no volem fer servir les abreviatures llatines, «v.», «vg.» o «veg.»).
- L'**abreviatura** «n. b.» correspon a l'expressió *nota bene*, que es pot traduir com 'pareu atenció', i es fa servir per a remarcar parts del text en què cal fixar-se bé. En aquest cas, també es pot utilitzar la sigla «NB».
- Les **abreviatures** «p. d.» i «p. s.» corresponen, respectivament, a *post data* ('després de lliurat/ada') i *post scriptum* ('després del que hi ha escrit'), i es fan servir per a afegir un fragment de text suplementari després del text principal, al final. Avui dia han caigut en desús, ja que, amb la utilització dels textos electrònics, és molt fàcil afegir text enmig d'un altre que ja està escrit; però si escrivim en paper haurem de fer servir el recurs de posar el text al final, recurs que manté una certa tradició en el gènere epistolar. En qualsevol cas, és més corrent emprar les sigles «PD» i «PS»).

Un adjectiu llatí que no és cap abreviatura i que s'empra sovint és «*sic*», que significa 'així'. L'utilitzem quan citem un fragment d'una obra, un títol, etc., que conté alguna errada o que, simplement, ens estranya. Amb aquesta paraula volem indicar que el text en qüestió realment ha aparegut escrit així. Des de la primera edició del diccionari normatiu (DIEC, 1995),³ aquest adjectiu ha esdevingut també català amb tots els ets i uts, i el podem escriure en rodona: «**sic**»; només cal ser coherent en el mateix text si hi ha d'aparèixer més d'un cop.

1. Vegeu la primera part d'aquest tema en el núm. 190 de QUÈ CAL SABER?

2. En els núm. 170 i 171 de QUÈ CAL SABER? ja vam parlar de les abreviacions.

3. INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, *Diccionari de la llengua catalana* (en línia), 2a ed., Barcelona, IEC, 2007 (actual. 2020).